

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
Юридичне відділення
Циклова комісія юридичних дисциплін бакалаврату

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи
 Т.А. Ільчук
«30» «серпня» 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: перший (бакалаврський)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: 08 Право

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 081 Право

2019-2020 н.р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Земельне право України**» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право, освітнього ступеня бакалавр, за денною та заочною формою навчання

Розробник:

Майка Наталія Володимирівна, викладач, кандидат юридичних наук

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін бакалаврату

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року

Голова ЦК І.О. Томчук

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Право»

«29» «серпня» 2019 року

Гарант освітньо-професійної програми І.О. Томчук

Робочу програму перевірено:

«30» «серпня» 2019 р.

Завідувач відділення бакалаврату М.Д. Денисовський

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1.1. Мета вивчення дисципліни

Оволодіння теорією і методологією права землекористування, вивчення земельного законодавства, охорони та відтворення земельних ресурсів, формування навиків його застосування на практиці, вироблення у слухачів нового якісного стану екологічного мислення, формування культури особистості, яка проявляється в її еколого-правовій свідомості, мисленні, поведінці та практичній діяльності.

1.2. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- знання законодавства України в сфері регулювання земельних відносин та ін;
- уміння вести дискусію;
- здатність здійснювати проектну діяльність у професійній сфері на основі системного підходу;
- здатність використовувати професійно профільовані знання, уміння й навички для дослідження правових явищ і процесів.

1.3. Результати навчання.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

- засвоїти та вільно оперувати спеціальною правовою термінологією у галузі екологічного права;
- знати основні положення актів земельного, екологічного й аграрного законодавства;
- знати практику застосування земельного, екологічного й аграрного законодавства.

1.4. Завдання вивчення дисципліни

В результаті вивчення курсу «Земельне право» студенти повинні:

- ознайомитися із змістом правових інститутів земельного права, об'єктивними закономірностями їх становлення і розвитку;
- глибоко засвоїти правові категорії, передбачені законодавством землекористування;
- прищепити студентам уміння працювати з нормативно-правовими актами;
- набути навички практичного використання норм сучасного законодавства стосовно до конкретних ситуацій;
- залучити студентів до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій;
- ознайомити студентів із судовою практикою, роботою інших органів, що застосовують норми права природокористування.

1.5. Завдання лекційних занять

Мета проведення лекції полягає у:

- викладенні студентам у відповідності з програмою та робочим планом основних питань земельного права України;
- формуванні у студентів цілісної системи теоретичних знань з дисципліни «Земельне право України».

Після викладення лекційного матеріалу студент повинен **знати:**

- фундаментальні поняття земельного права;
- загальні положення, принципи і методи права земельного права;
- суб'єкти й об'єкти права земельного права;
- підстави, умови і порядок набуття і реалізації прав на землю;
- підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин;
- систему управління і контролю органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування в галузі земельного права;
- основні засоби економічного механізму регулювання земельних відносин і екобезпеки суспільства;

- правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Студент повинен *уміти*:

- розкривати зміст норм земельного права і використовувати їх у своїй практичній роботі;

- тлумачити чинне законодавство;

- аналізувати діючий порядок та умови виконання норм права природокористування;

- аналізувати процес удосконалення еколого-економічного механізму управління землекористуванням та охороною земель;

- застосовувати чинне законодавство під час розгляду справ у судах (господарських судах);

- складати господарсько-правові, юрисдикційні та інші акти;

- аналізувати міжнародні норми і системи правового регулювання діяльності суб'єктів-природокористувачів.

1. 6. Завдання проведення практичних занять

Мета проведення практичних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички з метою їх використання у професійній діяльності.

Завдання проведення практичних занять полягає у виробленні вміння:

- характеризувати сутність земельних правовідносин;
- тлумачити чинне законодавство України;
- застосовувати на практиці норми земельного законодавства України;
- засвоїти необхідні основоположні знання про земельне право як окрему галузь права;
- вироблення у студентів навичок практичної роботи з нормативним матеріалом та формування вміння правильного тлумачення його положення;

- напрацювання навичок аналізу конкретних випадків з судової практики щодо спорів.

Вивчення земельного права сприятиме підвищенню рівня їх обізнаності з основними напрямками та формами земельної правової політики нашої держави, засвоєнню положень законодавства, які регулюють земельні відносини, формуванню в них навичок застосування норм права природокористування на практиці.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS - 4	Спеціальність: 081 ПРАВО	Вибіркова Мова викладання: українська	
Кількість змістових модулів - 4		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	4-й (-2-й)	4-й (-2-й)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год.		Лекції:	
		30	10
		Практичні, семінарські:	
		22	2
		Самостійна робота:	
		68	108
		Вид контролю: залік	

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		Л	П	С	С.р.		Л	П	С	С.р.
Змістовий модуль 1. Земельне право у правовій системі України										
Тема 1. Поняття, предмет, метод, принципи і система земельного права	8	2			5	10				8
Тема 2. Джерела земельного права	8	2		2	5	10	2		2	8
Тема 3. Земельні правовідносини	7	2			5	8				8
Разом за змістовим модулем 1	24	6		2	15	28	2		2	24
Змістовий модуль 2. Основи землекористування										
Тема 4. Право власності на землю	6	4	2		5	10				8
Тема 5. Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки	4	2		2	5	8	2			8
Тема 6. Право землекористування	4	2	2		5	8				8
Тема 7. Право на земельну частку пай	4	2		2	5	10	2			8
Тема 8. Обмеження та обтяження прав на землю.	4	2	2		5	8				8
Разом за змістовим модулем 2	22	12	6	4	25	44	4			40
Змістовий модуль 3. Управління в галузі використання та охорони земель										
Тема 9 Поняття управління в галузі використання та охорони земель.	4	2	2		5	12				12
Тема 10 Юридична відповідальність за земельні правопорушення	4	2		2	5	10	2			8
Разом за змістовим модулем 3.	8	4	2	2	10	22	2			20
Змістовий модуль 4. Правовий режим різних категорій земель в Україні										
Тема 11 Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та земель населених пунктів	4	2		2	8	8				8
Тема 12 Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного значення, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення.	4	2	2		5	8				8

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
	Всього го	у тому числі				Всього го	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
Тема 13 Правовий режим земель лісогосподарського призначення та водного фонду		2		5		4				4
Тема 14 Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	4	2		2	5	4				4
Разом за змістовим модулем 4	12	8	2	4	18	24				24
РАЗОМ	120	30	10	12	68	120	10		2	108

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Змістовний модуль 1. Земельне право у правовій системі України

Тема 1 Поняття, предмет, метод, принципи і система земельного права

Поняття земельного права як галузі права. Предмет і метод земельного права. Принципи земельного права. Система земельного права.

Тема 2. Джерела земельного права

Поняття джерел земельного права і особливості їх класифікації. Конституція як джерело земельного права. Земельний кодекс України як джерело земельного права. Закони як джерела земельного права. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права.

Тема 3. Земельні правовідносини

Поняття та особливості земельних правовідносин. Класифікація земельних правовідносин. Структура земельних правовідносин. Елементи земельних правовідносин. Земельно-правові норми, їх особливості та види.

Змістовний модуль 2 Основи землекористування

Тема 4. Право власності на землю

Поняття права власності на землю. Зміст права власності на землю. Форми права власності на землю. Особливості права спільної власності на землю.

Тема 5. Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки

Приватизація земельних ділянок. Набуття права власності на земельні ділянки за цивільно-правовими угодами. Спадкування земельних ділянок. Припинення права власності.

Тема 6. Право землекористування

Поняття права землекористування. Класифікація правових титулів землекористування. Особливості підстав виникнення права землекористування. Особливості підстав припинення права землекористування. Захист права землекористування. Право постійного користування земельною ділянкою. Право оренди земельної ділянки.

Тема 7. Право на земельну частку пай.

Правове регулювання у сфері паювання земель. Поняття та порядок паювання. Поняття земельної частки (паю). Юридична природа права на земельну ділянку (пай). Суб'єкт права на земельну частку (пай). Порядок виділення земельних часток (паїв). Відчуження права на земельну частку (пай).

Тема 8 Обмеження та обтяження прав на землю.

Поняття обмежень та обтяжень прав на землю. Загальна характеристика обмежень прав на землю. Загальна характеристика обтяжень прав на землю. Земельний сервітут як окремий різновид обтяжень прав на землю.

Змістовний модуль 3 Управління в галузі використання та охорони земель

Тема 9 Поняття управління в галузі використання та охорони земель.

Загальна характеристика управління у сфері використання та охорони земель: поняття, види, правове регулювання. Функції управління у сфері використання та охорони земель.

Система органів державного управління у сфері використання та охорони земель. Поняття та види гарантій прав на землю. Способи захисту прав на землю. Вирішення земельних спорів органами державної влади. Судовий порядок вирішення земельних спорів.

Тема 10 Юридична відповідальність за земельні правопорушення

Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення. Кримінальна відповідальність за злочини в галузі земельних відносин. Майнова відповідальність за порушення земельного законодавства. Дисциплінарна відповідальність за земельні правопорушення. Господарсько-правова відповідальність за земельні правопорушення. Земельно-правова відповідальність.

Змістовний модуль 4 Правовий режим різних категорій земель в Україні

Тема 11 Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та земель населених пунктів

Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення. Основні особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Поняття та склад земель населених пунктів. Особливості правового режиму земель населених пунктів. Правовий режим поселень за межами населених пунктів.

Тема 12 Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного значення, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення.

Поняття, склад та особливості правового режиму земель ПЗФ та іншого природоохоронного призначення. Поняття, склад та особливості правового режиму земель оздоровчого призначення. Поняття, склад та особливості правового режиму земель рекреаційного призначення.

Тема 13 Правовий режим земель лісогосподарського призначення та водного фонду

Поняття та склад земель лісогосподарського призначення. Особливості правового режиму земель лісогосподарського призначення. Правові форми використання земель лісогосподарського призначення. Поняття та склад земель водного фонду. Правовий режим окремих різновидів земель водного фонду. Правові форми використання земель водного фонду.

Тема 14 Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

Поняття земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Правовий режим земель промисловості. Правовий режим земель транспорту. Правовий режим земель зв'язку. Правовий режим земель енергетики. Правовий режим земель оборони. Правовий режим земель «іншого призначення».

Тематика практичних, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначені у тематичному плані дисципліни. Питання та завдання практичної та самостійної роботи студентів деталізовані у відповідних методичних вказівках.

4. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають *поточний контроль, модульний контроль, виконання індивідуального завдання, підсумковий контроль у формі заліку*.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

робота в малих групах – спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів засвоєння навчального матеріалу;

презентація – виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень тощо;

дискусія – обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань земельного законодавства;

кейс-метод – аналіз конкретних ситуацій, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності; передбачає

розв'язування ситуативних задач застосування цивілістичних законодавчих актів.

Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних (семінарських) занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю завдання, які включають як перевірку теоретичних положень курсу, такі розв'язування практичних завдань.

Оцінки з модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи і включаються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. ІНДЗ це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і

навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

Результатом підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі оцінювання залікових модулів.

Під час семінарсько-практичних занять, написання підсумкових модульних робіт, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань виявляються наступні рівні знань: високий, добрий, посередній, недостатній.

Високий рівень знань: оцінка в межах від 90 до 100 балів. Ставиться за повні і правильні відповіді студента на усі запитання. При цьому необхідно, щоб студент умів логічно мислити, вільно використовувати набуті теоретичні знання при аналізі проблем земельного права, застосовувати знання з суміжних галузей права, орієнтуватися в системі поточного законодавства та матеріалах судової практики.

Добрий рівень знань оцінюється у межах 75 – 89 балів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей та похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Він володіє базовими правовими термінами, поняттями та категоріями з вказаної теми, але самостійно нездатний аналізувати норми права, застосовувати їх в конкретній правовій ситуації

Посередній рівень знань оцінюється в межах 60 – 74 балів. Студент в основному знає матеріал теми, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

Недостатній рівень знань оцінюється в межах до 60 балів. Студент не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не

володіє базовими поняттями, термінами, категоріями. Відсутнє логічне та наукове мислення, практичними навичками не володіє.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (добре)
84-75		C (добре)
67–74	задовільно	D (задовільно)
60-66		E (задовільно)
35 – 59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
0 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від значення кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення навчальної дисципліни.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контр.)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Підсумкова оцінка
Вагові коефіцієнти, %	40	20	10	100
Оцінка в балах	70	85	90	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки:

$$O = 80 * 0,7 + 85 * 0,2 + 90 * 0,1 = 82$$

5. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінари-практикуми, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є лекційно-проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології, спрямовані на організацію самоосвіти студента.

При проведенні практичних занять використовуються активні форми проведення занять: евристичні бесіди, дискусії, ділові ігри, кейси тощо.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Склад методичного забезпечення дисципліни:

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ методичні вказівки для виконання семінарських та практичних занять;
- ✓ матеріали тестового контролю з дисципліни;
- ✓ методичні вказівки для виконання самостійної роботи;
- ✓ засоби поточного та підсумкового контролю (завдання для підсумкових модульних робіт).

Навчально-методичне забезпечення розміщено в електронному форматі в навчально-інформаційному середовищі коледжу на базі Moodle з відкритим доступом для студентів.

Інструменти, обладнання та комп'ютерне забезпечення

Електронні енциклопедії, довідники, мультимедійні засоби у вільному доступі в Інтернет, комп'ютерні презентації за темами курсу, відкриті державні реєстри.

Список рекомендованих джерел

1. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 р. Відомості Верховної Ради. 2001. №43. Ст. 541
2. Земельне право України навч. посіб. / Є. І. Федик [та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 220 с.
3. Земельне право України : Навчальний посібник / За загальною редакцією Мироненко В. П. – К.: Алерта, 2018. – 350 с
4. Шульга М.В. Земельне право. Підручник. Харків. : Право, 2014. 520 с.

Додаткова література

1. Земельне право України: навч. посібник / І. І. Килимник, О. І. Міхно ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 166 с.
2. Земельний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. І. Курило., К.: Центр учбової літератури, 2013. 536 с.
3. Літошенко О. С. Земельне та аграрне право : навч. посіб. / О. С. Літошенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. 525 с.

Інформаційні ресурси

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти наукових установ	
Міжнародна асоціація юридичних наук (МАЮН)/ International Association of Legal Science	http://aisj-ials.org
Законодавство України	http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main
Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/
Правові системи країн світу: дослідницька група JuriGlobe (Університет Оттави)	http://www.juriglobe.ca
Офіційний сайт наукової діяльності Національної академії ім. Я. Мудрого	http://nulau.org.ua/index.php?r=biblio
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbu.gov.ua/
Харківська державна наукова бібліотека	http://korolenko.kharkov.com/
Національна парламентська бібліотека України	http://www.nplu.kiev.ua/
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка	http://lib-gw.univ.kiev.ua/